

הפרופסורים נגד איגודי העובדים

אם לאוניברסיטאות בישראל יש חזון חברתי מעבר למס השפתיים שהן משלמות למצפונן דרך פרויקטים פוטוגניים, עליהן לעודד את התארגנויות העובדים

אריאל רובינשטיין

10:30, 17.12.08

כנראה שאף אחד אינו ממש יודע אם המשבר הכלכלי קרוב לסיומו או שעוד נחזה ימים רעים יותר. זו תהיה החמצה היסטורית אם המשבר יכה במי שיכה, יועיל למי שיועיל ויסתיים ב"השבת הסדר על כנו" מבלי שיתוקנו כמה סדרי חברה וכלכלה. ככה זה בעולמנו, גם הפרטי וגם הציבורי. רק משברים מאפשרים תיקונים של ממש. ואחד מהנושאים הדורשים תיקון הוא חולשתם של ארגוני העובדים.

ארגוני עובדים נועדים לענות על חוסר הסימטריה ביחסי העבודה במרבית ענפי המשק. העובד הבודד חלש. הוא נתון לאיום פיטורים. כשהוא מעז לעמוד על שלו הוא מסכן את פרנסתו, שלעיתים קרובות היא גם ממש מטה לחמו. הוא חושש לפנות למעביד גם כשזכויותיו החוקיות נרמסות. מולו ניצבים, לעיתים קרובות, גופים גדולים, אנשים מנוסים וכסף כבד. איזון במעמד העובד מול המעסיק עובר דרך התארגנותם של העובדים במקומות עבודתם.

ארגוני עובדים אינם מושלמים ולעיתים הם מתערבים יותר מדי בחיי העובדים. אפשר היה לוותר על תלושי ההנחה בסופרמרקטים, על כרטיסים מוזלים לפסטיגל ועל הפטנטים שהופכים נופש באילת להשתלמות מקצועית. היה מוטב אם ארגון עובדים לא היה מקים מפלגה. רצוי גם שארגוני עובדים היושבים על השטקר והשיבר לא יצברו כוח רב מידי. אבל, הבעיות בתפקוד ארגוני עובדים אינן שוללות את נחיצותם כיחידות מיקוח המאזנות את יחסי הכוח בחברה בין עובדים ומעסיקים.

מי שיכול לשוב ולקומם את ארגוני העובדים הם רק אנשים צעירים, אולי קצת תמוהים, חדורי אמונה כמעט מהפכנית. מטבע הדברים רובם מצויים בקרב ציבור הסטודנטים באוניברסיטאות בישראל. יש מהם העובדים במוסדות להשכלה גבוהה ויש מהם פעילים בארגוני עובדים המעודדים אחרים להתארגן. צעירים חסרי מנוחה אלה ראויים לכל שבח על עשייתם למען ישראל טובה ושוויונית יותר.

אם לאוניברסיטאות בישראל יש חזון חברתי מעבר למס השפתיים שהן משלמות למצפונן דרך פרויקטים פוטוגניים, עליהן לעודד את התארגנויות העובדים הללו. במקום זאת, הנהלותיהן של לפחות שלוש אוניברסיטאות עסוקות בימים אלה בסירוב עיקש להכיר בהתארגנויות של קבוצות עובדים המועסקים על ידן. לפחות שניים מהמוסדות סטו מהנורמות המקובלות באקדמיה, ודרשו מהנהלת אוניברסיטה אחרת להפסיק את מעורבות הקליניקה המשפטית של אותה אוניברסיטה במתן סיוע משפטי להתארגנויות העובדים בתחומן.

אבסורד לא קטן: כמעט כל הפרופסורים מקבלים כמובן מאליו את זכותם להתארגן. רק בזכות ארגוני סגל חזקים, יכלו פרופסורים לקיים שביתת לוקסוס ארוכה ולסיימה בהישגים מרשימים. אבל, אותם פרופסורים, שמלאכתם בעקביותם, מוצאים אמתלות שונות כדי לא לנהל משא ומתן עם התארגנויות עובדים הפועלות בחצרותיהן. לאוניברסיטאות יש הזדמנות לתרום לאיזון יחסי הכוח בין מעסיקים ועובדים. אבל, חלק מקברניטי האקדמיה ממשיכים לגונן על אינטרסים קטנוניים ולהוסיף ולייצג שמרנות כלכלית פושטת רגל ויד.